

Освајање слободе

Контекст Великог рата је значајно покренуо питање родне равноправности. Међутим, после завршетка рата конзервативна друштва нису била спремна да прихвате равноправност жена. Место у друштву и породици које су жене добиле током рата није аутоматски довело и до њихове еманципације унутар друштвених структура. Промене положаја жена често су праћене бурним протестима традиционалног (мушког) света, што само потврђује неузаустајиви ток друштвених процеса, али и потребу за сталним "освајањем" родне равноправности. Зато је та "слобода равноправности" уз непрекидно доказивање постепено освајана, али се од ње није одустајало. Традиционална патријархална Србија покушавала је да маргинализује "освешћивање" жена, али значај њиховог доприноса победи и, уопште, опстанку породице, друштвени и породични контекст није могао потпуно да врати на период пре рата. Социјални и породични положај жена које су живеле на селу веома споро се мењао! За све што су претрпеле на окупираним територијама, за заслуге очувања породице и куће задобиле су велико поштовање свих оних сретника који су имали коме и на шта да се врате из рата. Свест о том доприносу постала је темељ дуготрајног процеса промена места жене у породичним односима. После Великог рата расте потреба и жеља многих жена да се образују, посебно на грађанских породица. На Београдском универзитету све је више студенткиња. У многим до тада типично "мушким" професијама појављују се жене - у медицини, праву, архитектури, уметности...

Истина, са великом храброшћу и сталним напорима морале су професионално да се доказују (посебно ако су биле боље од својих колега). Али, и поред тога њихово присуство и допринос друштву и науци, више нико трајније није могао да оспори. Књижевница Исидора Секулић постала је прва жена редовни члан Српске краљевске академије.

У политичком контексту обнављају се активности многих женских удружења која су настала пре Великог рата (Коло српских сестара, Београдско женско друштво), а јављају се и многа нова, која приступају међународним женским организацијама. Оснива се Народни женски савез 1919. године, који, већ следеће године, броји 250 друштава са више од 50.000 чланица. Паралелно са НЖС оснивају се и друга женска удружења и савези са циљем да се боре за родну равноправност, односно за активну улогу жена у новој држави, пре свега политичку и економску. Како је број образованих жена растао тако се јављају и друга удружења: Удружење универзитетских образованих жена, Женска странка, Југословенска лига жена за мир и слободу ... Друштвени контекст места жене се мењао, жена није више само мајка, већ и супруга, колегиница, партнер, политички фактор.

Чланице друштва "Књегиња Љубица"

Персида Миленковић (1857-1943)

У Београдском насељу Кумодраж, на месту где се од почетка Првог светског рата налазио штаб одбране Београда и водиле тешке борбе за ослобођење, подигла је 1924. године цркву у спомен на своју мајку. Знатна средства тестаментом је оставила и Саборној, Вазнесењској и Топчидерској цркви. Хуманитарном друштву Коло српских сестара завештала је, такође, велику суму, а један део имовине последњом вољом оставила је Поглаварству града Београда како би је уновио и дао за помоћ градској сиротињи.

Управа павилона "Цвијета Зузорић", 1925.

Узифивање повеље, Уметнички павиљон, 1927.

Фризер за даме

Мода

Под утицајем Првог светског рата, дошло је и до значајних промена у схватању женске моде. Чувена Коко Шанел сматрала је да свака жена, иако је активна и обавља "мушке" послове, треба и даље да буде елегантна.

